

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum habeat causam interiorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

in defectu regulae preueniente secundum se rationem mali tamen culpe, quam poena: ut in responsione ad tertium in litera dicitur. Vtendo autem terminis ad bonum sensum. i. ante primum defectum, in actu peccati esset defectus. patet responsio, quod non inuenitur antea talem primum defectum, dari defectum absque ratione mali culpe & poene.

Tex. 5. in 3

In corp. ar.

¶ Super Quaestiones septuaginta quintae articulum secundum.

IN articulo eiusdem 75. quaest. collige causas interiores peccati, distinguendo eas ex parte peccantis & obiecti, & intruere causas ex parte peccantis quatuor: duas proximas, rationem & uoluntatem, inter quas uoluntas est proximior: & duas remotas, sensum & eius appetitum, inter quas sensus est remotior: ex parte uero obiecti unam iuxta unitatem copleti obiecti, plura tamen complectentis respondentia praedictis potentis: ita tamen quod tres peccantis potentiae, scilicet sensus, appetitus sensitivus, & ratio sunt uelut preparantes & facientes obiectum peccati bonum; scilicet appetens, dissonans rationi: uoluntas autem est perficiens ipsum peccatum. propter quod illae concurrunt ad peccatum ex parte obiecti, uoluntas ex parte subiecti. Illae causant peccatum quo ad specificationem actus; uoluntas quo ad exercitium: propterea simul in litera traduntur cause predictae unitate in obiecto, ut in litera clare patet. Et fecit hoc author, ut haberes resolutionem peccati usque ad primam causam. Appetibile est enim mouens non motum, ut patet in tertio de anima. Cuius autem audi sensum apparet in obiecto spectare ad sensum & eius appetitum, intelligi non semper, sed quando sensus, & appetitus sensitivus

Infr. artic. 3. corp.

Li. 2. cap. 4. & 30. & lib. 4. cap. 21.

Lib. de duabus animabus cap. 10. & 11. tom. 6. Et 1. retrac. cap. 9. tom. 7. Et lib. 3. de lib. arb. cap. 27. Art. praec.

nitio causa, uniuersaliter debeat verificari, oportet ut intelligatur de causal sufficienti, & non impedita. Contingit enim aliquid esse causam sufficientem alterius; & tamen non esse necessitate sequitur effectus propter aliquod impedimentum superueniens: alioquin sequeretur quod omnia ex necessitate contingerent, ut patet in 6. Meta. Sic igitur etiam peccatum habeat causam, non tamen sequitur, quod sit necessaria: quia effectus potest impediri.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut dictum est, uoluntas sine adhibitione regulae rationis, uel legis diuinae, est causa peccati. Hoc autem quod est non adhibere regulam rationis, uel legis diuinae; secundum se non habet rationem mali, nec poene nec culpae; antequam applicetur ad actum. unde secundum hoc peccati primi non est causa malum, sed bonum aliquod cum absentia alicuius alterius boni.

ARTICVLVS II.

Vtrum peccatum habeat causam interiozem.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod peccatum non habeat causam interiozem. Id enim quod est interius alicui rei, semper ad est ei. si igitur peccatum habeat causam interiozem, semper homo peccaret, cum posita causa ponatur effectus.

¶ 2. Prat. Idem non est causa sui ipsius; sed interiores motus hominis sunt peccatum. ergo non sunt causa peccati.

¶ 3. Prat. Quicquid est intra hominem, aut est naturale, aut uoluntarium: sed id quod est naturale, non potest esse peccati causa, quia peccatum est contra naturam, ut dicit Damasc. quod autem est uoluntarium, si sit inordinatum, iam est peccatum. non ergo aliquid intrinsecum potest esse causa primi peccati.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit, quod uoluntas est causa peccati.

RESPON. Dicendum, quod sicut iam dictum est, per se causam peccati oportet accipere ex parte ipsius actus: actus autem humani potest accipi causa interior & mediata, & immediata. Immediata quidem causa humani actus est ratio & uoluntas, secundum quam homo est liber arbitrio: causa autem remota est apprehensio sensitiue partis, & etiam appetitus sensitivus. Sicut. n. ex iudicio rationis uoluntas mouetur ad aliquid secundum

rationem: ita etiam ex apprehensione sensitiuis, appetitus sensitivus in aliquid inclinatur; quae quidem inclinatio interdum trahit uoluntatem & rationem, sicut in irascibilitate. Sic igitur duplex causa peccati interior potest assignari, una proxima ex parte rationis & uoluntatis, alia uero remota ex parte imaginationis, uel appetitus sensitivus. Sed quia supra dictum est, quod causa peccati est aliquod bonum apparetis motiuum cum defectu debiti motiui, scilicet regulae rationis, uel legis diuinae, ipsum motiuum, quod est apparetis bonum, pertinet ad apprehensionem sensus & appetituum: ipsa autem absentia debita regulae pertinet ad rationem, quae nata est huiusmodi regulam considerare: sed ipsa perfectio uoluntarij actus peccati pertinet ad uoluntatem, ita quod ipse uoluntatis actus promissis suppositis, iam est quoddam peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod id quod est intrinsecum, sicut potentia naturalis, semper inest: id autem quod est intrinsecum, sicut actus interior appetitiue, non semper inest. Ipsa autem potentia uoluntatis est causa peccati in potentia, sed reduciitur in actum per motus praecedentes, & sensitiue partis primo, & rationis consequenter. Ex enim quod aliquid proponitur ut appetibile secundum sensum, & appetitus sensitivus inclinatur ad illud, ratio interdum cessat a consideratione regulae debita, & sic uoluntas producit actum peccati. Quia igitur motus praecedentes non semper sunt in actu, neque peccatum semper est in actu.

AD SECUNDUM dicendum, quod non omnes interiores sunt de substantia peccati, quod constat principaliter in actu uoluntatis: sed quidam praecedunt, & quidam consequuntur ipsum peccatum.

AD TERTIUM dicendum, quod illud quod est causa peccati, sicut potentia producens actus, est naturale: motus etiam sensitiue partis, ex quo sequitur peccatum, interdum est naturalis, sicut cum propter appetitum cibi aliquis peccat, sed efficitur peccatum innaturale ex hoc ipso, quod deficit regula naturalis, quam homo secundum naturam suam debet attendere.

ARTICVLVS III.

Vtrum peccatum habeat causam exteriorem.

AD TERTIUM sic proceditur. Vbi, quod peccatum non habeat causam exteriorem. Peccatum. n. est actus uoluntarij; uoluntaria autem sunt eorum quae sunt in nobis, & ita non habent exteriorem causam. ergo peccatum non habet exteriorem causam.

¶ 2. Prat. Sicut natura est principium interius, ita etiam uoluntas: sed peccatum in rebus naturalibus nunquam accidit, nisi ex

causant peccatum. Potest tamen huiusmodi apparetis, colligens legi, rationis, & Deum mouere ad peccatum, & peccatum, quae concurrens apparetis secundum sensitiuam partem, uel ret. de infidelitate. In responsione ad primum cum legitur quod uoluntas trahitur ad actum praecedentes actus, intelligi ex parte actus. Nam ad eorum actus a se ipsa trahitur in actum, ut patet in dicto, & patet sententia tamen obiecti obiectiue mouens, ita quod necesse est, si potest uoluntatem re in actum, tunc currat obiectum, apparetis in litera concluditur, quod praecedentes motus, q. se tenet ex parte obiecti, non sunt in actu, peccatum semper est in actu.

art. 6. & ar. 4. par. 1.

¶ Super quaestiones septuaginta quintae articulum tertium.

IN articulo eiusdem quaest. nis occurrunt legendum, quod colligens causas peccati, & ex parte actus nullam, quae sit Deus huiusmodi tra. ex parte actus, & ita duas rationes, & per se factas, & sensibilibus de uoluntate